

Висше училище по застраховане и финанси - София

**ДОКТОРСКА ДИСЕРТАЦИЯ
АВТОРЕФЕРАТ**

**АРБИТРАЖЪТ КАТО ФОРМА ЗА АЛТЕРНАТИВНО
РАЗРЕШАВАНЕ НА СПОРОВЕ И ПРИЛОЖЕНИЕТО МУ ПРИ
ФИНАНСОВИ СПОРОВЕ**

Докторант:
м-р Сина Дженис

Научен ръководител:
проф. д.н. Мариела Деливерска

2023

СЪДЪРЖАНИЕ

I ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЯ	4
ВЪВЕДЕНИЕ	4
МЕТОДОЛОГИЧЕСКИ ПОДХОД В ИЗСЛЕДВАНЕТО	4
1. СОЦИАЛНА ОБОСНОВАНOST НА ИЗУЧАВАНЕТО НА ТЕМАТА	4
2. ПРЕДМЕТ НА ИЗСЛЕДВАНЕ	4
3. ЦЕЛ НА ИЗСЛЕДВАНЕТО	4
4. ХИПОТЕЗА	5
5. ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКИ МЕТОДИ	5
II. ОБХВАТ И СТРУКТУРА НА ДИСЕРТАЦИЯТА	6
III КРАТКА ОБОСНОВКА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЯ	6
ПЪРВА ЧАСТ: ТЕОРЕТИЧНИ ОСНОВИ НА АРБИТРАЖА	6
1.1. ТЕОРИИ НА АРБИТРАЖА	6
1.2. ОПРЕДЕЛЯНЕ НА АРБИТРАЖ	7
1.3. ПРОВЕЖДАНЕ НА АРБИТРАЖ	7
1.3.1. Съдебен арбитраж	8
1.3.2. Договорен арбитраж	8
1.3.3. Арбитраж чрез уговорка	8
1.3.4. Цел на арбитражното изслушване	8
1.3.5. Арбитражни правила и процедури	9
1.4. АРБИТРАЖНИЯТ ПРОЦЕС	9
1.4.1. Предарбитражен процес	10
1.4.2. Обхванати въпроси	10
1.4.3. Покрити страни	11
1.4.4. Параметри на откриване	11
1.4.5. Избор на арбитър	11
1.4.6. Арбитражно изслушване	12
1.4.7. Арбитражно решение	12
1.5. ВИДОВЕ АРБИТРАЖ	13
1.5.1. Вътрешен арбитраж	13
1.5.2. Международен арбитраж	13
1.5.3. Международен търговски арбитраж	14
1.5.4. Ad-hoc арбитраж	14
1.5.5. Ускорен арбитраж	15
1.5.6. Институционален арбитраж	15
1.6. ПРЕДИМСТВА НА АРБИТРАЖА	15
1.7. ДРУГИ ФОРМИ НА АЛТЕРНАТИВНО РАЗРЕШАВАНЕ НА СПОРОВЕ	15
1.7.1. Самостоятелни преговори	16
1.7.2. Посредничество	16
1.7.3. Помирение	16
РАЗДЕЛ ВТОРИ: АРБИТРАЖНО СПОРАЗУМЕНИЕ	17
2.1. ОПРЕДЕЛЯНЕ НА АРБИТРАЖНО СПОРАЗУМЕНИЕ	17
2.1.1. Цел на арбитражните споразумения	17
2.1.2. Предимствата на подписването на арбитражно споразумение	17
2.1.3. Недостатъци на подписването на арбитражно споразумение	18
2.2. ВИДОВЕ АРБИТРАЖНИ СПОРАЗУМЕНИЯ	18
2.2.1. Арбитражна клауза	18
2.2.2. Споразумения за представяне / арбитражни актове	18
2.2.3. Арбитражно споразумение, включено чрез препратка	19

2.3.	ХАРАКТЕРИСТИКА НА АРБИТРАЖНОТО СПОРАЗУМЕНИЕ	19
2.3.1.	Основи на арбитражно споразумение	19
2.3.2.	Общи елементи на арбитражно споразумение	19
2.3.3.	Важни разпоредби в арбитражното споразумение	20
	ЧАСТ ТРЕТА: ПРОВЕЖДАНЕ НА АРБИТРАЖНОТО ПРОИЗВОДСТВО	20
3.1.	АРБИТРАЖНА ПРОЦЕДУРА	20
3.2.	СТЪПКИ В АРБИТРАЖНОТО ПРОИЗВОДСТВО	21
	ЧАСТ ЧЕТВЪРТА: ИЗПОЛЗВАНЕ НА АРБИТРАЖ ПРИ ФИНАНСОВИ СПОРОВЕ	21
4.1.	ХАРАКТЕРИСТИКА НА АРБИТРАЖА ПРИ ФИНАНСОВИ СПОРОВЕ	21
4.1.1.	Причини за използване на арбитраж при финансови спорове	22
4.1.2.	Причини за използване на арбитраж при финансови спорове	22
4.2.	АРБИТРАЖ В МЕЖДУНАРОДНОТО БАНКИРАНЕ И ФИНАНСИ	23
4.2.1.	Основни характеристики на арбитража в международното банкиране и финанси	23
4.2.2.	Финансови институции и международен арбитраж	24
4.3.	ПРИЧИНИ ЗА ПРИЕМАНЕ НА МЕЖДУНАРОДЕН АРБИТРАЖ В БАНКОВИТЕ ИНСТИТУЦИИ	24
4.4.	ПОКАЗАТЕЛИ ЗА АРБИТРАЖАТА В БАНКОВИЯ И ФИНАНСОВИЯ СЕКТОР	25
4.5.	РЕШАВАНЕ НА ФИНАНСОВИ БИЗНЕС СПОРОВЕ ЧРЕЗ АРБИТРАЖА	26
4.5.1.	Предложения от решението на финансовия бизнес спорове с арбитраж	26
4.5.2.	Видове арбитраж за разрешаване на финансови бизнес спорове	26
4.5.3.	Арбитражни процедури за разрешаване на финансови бизнес спорове	27
4.5.4.	Търговски арбитраж	27
	ЗАКЛЮЧЕНИЕ	27
	IV ИЗПОЛЗВАНЕ НА НАУЧНИТЕ И ПРАКТИЧЕСКИ РЕЗУЛТАТИ	29
	СПИСЪК НА ПУБЛИКАЦИИ, СВЪРЗАНИ С ТЕМАТА НА ДИСЕРТАЦИЯТА	30
	СПИСЪК НА ЛИТЕРАТУРАТА	30
	ДЕКЛАРАЦИЯ ЗА ОРИГИНАЛНОСТ И ДОВЕРИЕ	36

I ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЯ

ВЪВЕДЕНИЕ

МЕТОДОЛОГИЧЕСКИ ПОДХОД В ИЗСЛЕДВАНЕТО

1. СОЦИАЛНА ОБОСНОВАНOST НА ИЗУЧАВАНЕТО НА ТЕМАТА

Арбитражът е форма на алтернативно разрешаване на спорове, при която безпристрастен арбитър взема окончателно и обвързващо решение за разрешаване на спор между страните. Арбитражът се използва като алтернатива на съдебния процес като средство за разрешаване на спорове без участието на съдилищата. Арбитражът основно се основава на това, че всички страни се съгласяват да предадат въпросния спор на арбитраж, например чрез арбитражно споразумение или клауза в договора, свързана с разрешаването на спорове.

Арбитражният процес обикновено е по-бърз от съдебното производство, може да бъде по-евтин и да предложи повече гъвкавост на компаниите, а арбитражните решения обикновено не са публични и могат да бъдат поверителни и по-лесни за изпълнение. Арбитражът е процедура, при която даден спор се предава, по споразумение на страните, на един или повече арбитри, които вземат обвързващо решение по спора. Когато избират арбитраж, страните избират частна процедура за разрешаване на спорове, вместо да се обърнат към съда.

2. ПРЕДМЕТ НА ИЗСЛЕДВАНЕ

Предмет на изследване на тази докторска дисертация е определянето на съдържанието на арбитража като процес за алтернативно разрешаване на общи и финансови спорове.

Също така предмет на дисертационното изследване е да се докаже ефективността на арбитража при разрешаване на спорове.

Като специален предмет на изследване е ефективността на арбитражните правила.

Втори специален обект на изследване е арбитражът при финансови спорове.

3. ЦЕЛ НА ИЗСЛЕДВАНЕТО

Изследователската цел на докторската дисертация е да демонстрира, че арбитражът е форма на алтернативно разрешаване на спорове, която предлага справедливо разрешаване на спорове от безпристрастна трета страна без неоправдани разходи или забавяне.

Освен това, част от изследването на този документ е да потвърди, че страните в спора са свободни да се споразумеят как ще бъдат разрешени техните спорове.

Целта на изследването е също да се проучат разликите между арбитража и другите форми на алтернативно разрешаване на спорове.

Изследването на тази дисертация също има за цел да докаже как се осъществява арбитражният процес, както и какви са процедурите за потвърждаване на арбитражното

решение (документът, който дава и обяснява решението на арбитър) и процедурата, която дава сила на арбитражното решение. присъда и действие на присъдата. след процес в съда, особено при финансови спорове.

Като допълнителна цел на изследването на този труд е поставено обяснението на предимствата на арбитража, изразяващи се в избор на вземащ решение, ефективност, поверителност и гъвкавост.

4. ХИПОТЕЗА

Основна (обща) хипотеза:

Документът изхожда от предположението, че арбитражът представлява ефективно алтернативно разрешаване на спорове и в тази рамка, особено на финансови спорове.

Първа специална хипотеза:

Какви са основните въпроси, свързани с арбитража като алтернативно решение на финансови спорове?

Втора специална хипотеза:

Предоставяне на подходящи политики и мерки за прилагане на арбитража като алтернативно средство за разрешаване на спорове

Трета специална хипотеза:

Как да планираме и насочваме дейности за използване на арбитража като алтернативно средство за разрешаване на спорове, включително финансови спорове.

Спомагателна хипотеза:

- Какви са новите стратегии за използване на арбитража като форма за алтернативно разрешаване на спорове между различни субекти в сферата на бизнеса, особено в бизнеса, свързан с финансови спорове?.

5. ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКИ МЕТОДИ

За успешната обработка и разработване на темата на докторската дисертация, която изисква многоизмерен подход, се използват по-голям брой изследователски методи, а именно:

- **исторически** – чрез прилагането на този метод възникването и развитието на арбитража като форма на алтернативно разрешаване на спорове се определя исторически.
- **анализ на съдържанието** - чрез прилагането на този метод се анализират резултатите от прилагането на арбитража като форма на алтернативно разрешаване на спорове
- **сравнителен метод (сравнителен)** - с прилагането му се извършва сравнителна оценка на опита в откриването на функционирането на арбитража като форма на алтернативно разрешаване на спорове на национално и международно ниво.

- **статистически метод** – чрез прилагането на този метод се обработват какви са резултатите при прилагането на арбитража като форма за алтернативно разрешаване на спорове.
- **синтез** - с помощта на този метод се комбинират данните, получени с помощта на предишните методи.

Подготовката на докторската дисертация се основава на данни, предоставени от международната литература, която позволява да се възприемат теоретичните основи на арбитража като форма на алтернативно разрешаване на спорове.

Частта от изследването използва данни, достъпни в интернет и с изследвания, извършени от компетентни органи, както и собствени наблюдения на автора.

II. ОБХВАТ И СТРУКТУРА НА ДИСЕРТАЦИЯТА

Дисертационният труд е изработен в обем от 160 страници, като съдържанието е структурирано според поставената цел на изследването и конкретни задачи и е съобразено с предмета на изследването.

В структурно отношение работата се състои от увод, основен текст в три глави; заключение; използвана литература общо 115 източника на английски и език,

- ✓ призоваване за големи вноски;
- ✓ декларация за автентичност и оригиналност.

III КРАТКА ОБОСНОВКА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЯ

ПЪРВА ЧАСТ: ТЕОРЕТИЧНИ ОСНОВИ НА АРБИТРАЖА

1.1. ТЕОРИИ НА АРБИТРАЖА

Теориите за арбитража могат да бъдат описани като съдебни и политически. Може да бъде. Първият се основава на това как трябва да работи арбитражът, докато вторият се основава на това как всъщност работи:¹

- **Съдебната теория** предполага, че всъщност има „справедливо“ разрешаване на спора и че е задължение на арбитъра да вземе решение относно принципите и фактите. Арбитърът заседава като частен съдия, призован да определи законните права и икономическите интереси на участващите страни, тъй като тези права и интереси се доказват от информацията, предоставена от самите страни.
- **Политическата теория**, от друга страна, разглежда арбитража като продължение както на колективното договаряне, така и, разбира се, на колективната принуда. Арбитърът функционира като чувствителен инструмент, който точно записва относителната сила на страните и гарантира, че лъвът получава своя дял.

¹ The two main theories of arbitration may be described as judicial andh, (2020), <https://gmatclub.com › forum › the-two-main-theories-of->

1.2. ОПРЕДЕЛЯНЕ НА АРБИТРАЖ

Арбитражът е процес на изслушване и решаване на спор или разрешаване на различия между страните от лице или лица, избрани или съгласувани от тях:²

Арбитражът е частен процес за разрешаване на спорове, който страните могат да изберат като алтернатива на обръщането към съда. Арбитражният процес е по взаимно съгласие, тъй като страните трябва да се съгласят да предадат спора си на арбитраж. Арбитражното споразумение (обикновено наричано „арбитражна клауза“) обикновено се съдържа в основното споразумение между страните. Въпреки това, страните могат поотделно да се споразумеят за арбитраж след възникване на спор. В арбитражното производство спорът се разрешава или от един арбитър, или от група арбитри (обикновено трима на брой). Арбитърът изпълнява подобна роля на съдията, тъй като е отговорен за управлението на производството, за да гарантира, че страните по спора имат разумна възможност да представят своя случай. В края на арбитража той взема решение, което е окончателно и задължително за страните.³

1.3. ПРОВЕЖДАНЕ НА АРБИТРАЖ

Започването на арбитражния процес включва една страна, която уведомява другата за намерението си да арбитражира спор, като я информира за естеството и основата на процедурата. След това на другата страна се дава период от време да отговори писмено, като посочи дали е съгласна да разреши този спор чрез арбитраж. След като се установи, че спорът ще бъде решен чрез арбитраж, започва самият арбитражен процес въз основа на правилата и процедурите, избрани от страните или посочени в договор:⁴

- Една от причините, поради които арбитражът често се смята за по-бърз и по-евтин от съдебния процес, е, че документацията, включена в спора, е драстично намалена в сравнение със съдебния процес. Много арбитражни процедури са намалили рязко някои от тежките и скъпи инструменти на съдебните спорове, известни като „откриване“. Процесът на откриване има за цел да даде възможност за обмен на документи и доказателства между страните по спора. Процесът на арбитраж обикновено значително намалява откриването, позволявайки на арбитъра да поеме по-активна роля и може би да намали ексцесиите.
- След това процесът донякъде прилича на процес в съдебна зала. Страните представят аргументи пред арбитъра(ите), призовават свидетели и представят доказателства, за да установят и защитят своите съответни случаи. Правилата на арбитражното изслушване обаче може да се различават от тези в съдебната зала и възможностите за разпит или кръстосан разпит на свидетели може да са по-ограничени. След като изслушването приключи, на арбитъра или групата се дава определено време за преглед на решението и вземане на решение.

² Arbitration Definition & Meaning | Dictionary.com, (2020), <https://www.dictionary.com> ›

³ What is arbitration?, (2021), <https://www.adgmac.com> › w. p. 1

⁴ The Arbitration Process - FindLaw, (2016), <https://www.findlaw.com> › adr. p. 1

1.3.1. Съдебен арбитраж

Съдебният арбитраж е обвързващ или необвързващ процес, при който арбитърът прилага закона към фактите по делото и издава награда. Целта на съдебния арбитраж е да предостави на страните решение, което е по-рано, по-бързо, по-малко формално и по-евтино от процеса. Арбитражното решение може или да се превърне в решение по делото, ако всички страни го приемат, или ако не е поискано повторно разглеждане (нов процес) в рамките на необходимия срок. Всяка от страните може да отмени решението и да поиска нов процес пред назначения съдия, ако арбитражът е бил необвързващ. Ако бъде поискан процес *de novo*, процесът обикновено ще бъде насрочен в рамките на една година от датата на подаване на жалбата.⁵

1.3.2. Договорен арбитраж

Договорен арбитраж е, когато страните по договор се споразумеят да разрешават бъдещи спорове чрез обвързващ арбитраж, а не в съда или по друг начин. В тези случаи всяка от страните може да инициира арбитраж в съответствие с клауза в своя договор - страната, иницираща спора, се нарича инвокираща страна.⁶

Като цяло договорният арбитраж включва провеждането на арбитраж между страните по договора, защити срещу арбитражни клаузи, участие в арбитраж съгласно арбитражната клауза и съдебно производство за налагане на арбитраж и последващи решения.⁷

1.3.3. Арбитраж чрез уговорка

Арбитражната клауза се основава на споразумение между страните след спора, с което те се съгласяват да арбитражират спора си, след като той възникне. След това страните трябва да изберат кой набор от правила и процедури да следват, за да управляват производството. Арбитражът чрез уговорка обикновено е обвързващ и решението на арбитъра е окончателно, освен при определени извънредни обстоятелства. Налице е нарастваща тенденция в транснационалните договори да включват споразумение, че страните ще арбитражират всички спорове, които могат да възникнат. Страните обикновено приемат, че в малко вероятния случай, когато възникне спор, арбитражът ще бъде по-бързо и по-евтино разрешаване на процеса от гражданския съдебен процес.⁸

1.3.4. Цел на арбитражното изслушване

Арбитражното изслушване трябва да се проведе по начин, който е справедлив за всички страни. Това означава, че страните трябва предварително да познават правата и задълженията си, за да могат правилно да подготвят и представят своите позиции.

⁵ Arbitration | Superior Court of California - County of San Diego, (2021), <https://www.sdcourt.ca.gov/sdcourt/civil2/adr2/arb.p.1>

⁶ What is Contractual Arbitration - FairClaims, (2019), <https://fairclaimshelp.zendesk.com/en-us/articles/360.p.1>

⁷ Beverly Hills Contractual Arbitration Attorney - Law Offices, (2021), <https://www.atrizadeh.com/contractual-arbitration.p.1>

⁸ Contractual Stipulation for Judicial Review and Discovery, (2014), <https://digitalcommons.law.seattleu.edu/viewcontent.p.1>

Необходими са процедури, за да се осигури организирано изслушване. Но процедурите могат и трябва да бъдат променени според интересите на справедливостта и истината. Въпреки това, когато се променят установените процедури, трябва да се внимава да се гарантира, че правата и интересите на всички страни са защитени.⁹

Целта на арбитражното изслушване е да даде на всяка страна пълна и справедлива възможност да представи своя случай пред арбитъра. В съдебното заседание страната в арбитража има право да бъде изслушана, да представи доказателствен материал по спора и да разпита свидетели, явили се на съдебното заседание.¹⁰

Арбитражното изслушване обикновено е по-неформално от гражданския процес в съда. Традиционното арбитражно заседание се провежда по начин, подобен на съдебното заседание. Страните правят встъпителни изявления по делото, призовават свидетели да дадат показания и след това правят заключителни изявления с копия от правните органи.¹¹

1.3.5. Арбитражни правила и процедури

Споразумение, което включва споразумение за арбитраж на спорове, обикновено описва някои ключови аспекти, които се отнасят до евентуален бъдещ арбитраж. Правилата и процедурите, използвани в арбитража, обикновено са част от договора. Ако се използва външна услуга (на трета страна) за извършване на арбитража, споразумението може да уточни дали ще бъдат използвани вече установените правила и процедури на тази услуга. Поради разнообразието от арбитражни услуги, както и гъвкавостта, предоставена на страните да изготвят свои собствени правила, няма единен набор от правила или процедури, които да се прилагат за всички арбитражи. Въпреки това, независимо от използваните правила, следните са някои от основните въпроси, които обикновено се разглеждат.¹²

1.4. АРБИТРАЖНИЯТ ПРОЦЕС

Арбитражът включва представяне на спор пред независима, неутрална трета страна, избрана от двете страни за разрешаване на спора и която взема окончателно обвързващо решение:¹³

- За да започне арбитражния процес, ищецът подава искане за арбитраж, условие за арбитраж или съдебно разпореждане до ADR Services, а противната страна (ответникът) може да подаде отговор на искането. Неутралният арбитър събира доказателства и изслушва аргументите от двете страни, след което издава решение. Конференциите преди изслушването определят процедурни въпроси за арбитражното изслушване (като например дали арбитражът трябва да бъде поверителен). По време на

⁹ Code of Ethics and Arbitration Manual, Part 12: Outline of Procedure for Conduct of an Arbitration Hearing, (2021), <https://www.nar.realtor/part-12-outline-of-procedure-for>. p. 1-3

¹⁰ Jay E. Grenig, Rocco M. Scanza, (2013), Conducting the Arbitration Hearing - Chapter 9, <https://arbitrationlaw.com/c>.

¹¹ Conduct of the Arbitration Hearing (Part 5 – Labour Management Arbitration in Canada), (2017), <https://law.missouri.edu/con>. p. 1-3

¹² Arbitration Rules and Procedures - FindLaw, (2021) <https://www.findlaw.com/adr>, p. 1-2

¹³ The Arbitration Process | Joshua M. Javits, (2021), <https://joshuajavits.com/arbitration-process>, p. 1

арбитражното изслушване страните представят встъпителни изявления, доказателства като документи и материални предмети и свидетели, които дават показания и провеждат кръстосан разпит. Заключениеите аргументи могат също да бъдат представени по време на изслушването или впоследствие представени под формата на кратко изложение след изслушването. След това арбитърът ще вземе решение. Решението на арбитъра се състои от писмено решение, което може да се състои просто от изявление на освобождаването, предоставено на всяка страна, или може да включва писмено обяснение на констатациите на арбитъра. Обжалването или преразглеждането на решение на арбитър е ограничено и трябва да се основава на извънредни обстоятелства.

- За всеки, който е изправен пред възможността за арбитраж на спор, е важно да знае как работи арбитражът и какво да очаква по време на процеса. Има своите прилики с традиционно съдебно дело, но е коренно различен процес. В този раздел можете да намерите ресурси и връзки към информацията относно използването на арбитраж за разрешаване на вашите правни проблеми и какво да очаквате на арбитражното изслушване. Предоставена е и основна информация за правилата и процедурите, включени в арбитража, за да се разбере по-добре как даден въпрос преминава през този метод за разрешаване на спорове.

1.4.1. Предарбитражен процес

Обикновено спорът преминава през „стъпки за оплакване“ в опит да се разреши спорът, преди да бъде представен на арбитраж. Тези стъпки включват срещи или неофициални изслушвания между служителя (или синдиката, ако е представен) и прогресивно по-високите нива на управление. Клаузата за предарбитражно разрешаване на спорове по същество предвижда, че преди арбитража страните ще се опитат да разрешат спора чрез други средства като преговори, медиация или обсъждане. С други думи, може да се разбира като споразумение между страните за участие в многоетапен процес на разрешаване на спорове.¹⁴

1.4.2. Обхванати въпроси

Арбитражът е правно обвързващ и включва цялата информация за случая, заедно с решението на арбитъра относно такси, щети или дисциплинарни действия за разрешаване на случая. Арбитражът е по-прост процес и по-евтин от това да се обърнете към съда. Арбитърът може да бъде независим арбитър, който не е свързан с никоя страна или група, която предоставя арбитражни услуги, или участващите страни могат да изберат да назначат организация. Всяка страна може да представлява собствените си интереси или да наеме адвокат, който да представи нейния случай. Могат да бъдат покрити конфликти на работното място, нарушения на фирмената политика и законови

¹⁴ Visa's Chargeback Pre-arbitration Process, (2022), <https://www.chargebackgurus.com › blog › understanding>, p. 1

изисквания за наемане на работа; ежедневните „сделки“ трябва да бъдат изключени или решени на най-ранните етапи на оплакванията.¹⁵

1.4.3. Покрити страни

Страните отнасят своите спорове до арбитър, който преглежда доказателствата, изслушва страните и след това взема решение. Повечето арбитражи възникват поради арбитражна клауза в договора, в която страните се съгласяват да разрешават всички спорове, произтичащи от договора, чрез арбитраж. Арбитражните клаузи могат да бъдат прости - да посочват, че исковете ще бъдат разрешени съгласно приложимите арбитражни правила и след това ще бъдат изпълнени от местен съд. Покритието може да не включва всички групи служители и може да включва или да не включва надзорници или мениджъри.¹⁶

1.4.4. Параметри на откриване

В арбитража има минимално право на откритие; по-малко, отколкото при съдебен спор, но достатъчно, за да могат и двете страни да получат необходимата информация, за да представят своя случай. Арбитражната технология се използва в различни сфери на арбитража, където предлага предимства като ефективност на работата, ефективност на работата и удобство, което предоставя при завършване на работата. Повишава ефективността чрез намаляване на разходите за работа, едната страна не трябва да пътува по целия път, за да се срещне с другата страна, те могат да направят същото чрез видео разговор. По подобен начин в случая с документите данните могат да се съхраняват онлайн, вместо да се обработват огромни купчини хартия под формата на досиета. Това не само прави арбитража ефикасен и ефективен, но и удобен, като улеснява лесния достъп до документите чрез съхраняването им в цифрова форма.¹⁷

1.4.5. Избор на арбитър

Когато избирате арбитър, е важно да вземете предвид правната и юрисдикционна подготовка на кандидата (напр. гражданско или общо право), съответните познания в индустрията и езика на арбитража. Професионалната репутация, репутацията и почтеността на кандидата също са важни (не на последно място, защото това ще повлияе на влиянието, което номинираният от партията арбитър може да упражнява върху другите членове на съда), както и неговият или нейният опит в международния арбитраж практика и процедура. Наличността не бива да се пренебрегва, тъй като е важно да имате арбитър, който може да се съсредоточи върху случая в подходящия момент.¹⁸

Повечето институционални правила не дават много насоки относно квалификацията или уменията, необходими, за да бъдеш ефективен арбитър, освен да

¹⁵ What Is Arbitration and How Does It Work Insureon, (2022), <https://www.insureon.com> › insurance-glossary › arbitration, p. 1

¹⁶ Repa, K. B., Arbitration Basics, (2022), <https://www.nolo.com> › arbitr, p. 1

¹⁷ Role of Technology in Arbitration | VIA Mediation Centre, (2022), <https://viamediationcentre.org> › readnews › MzQ4 › Role-, p. 1

¹⁸ Tirado, J., (2014), Selecting an arbitrator: Avoiding the pitfalls - Expert Guides, <https://www.expertguides.com>, p. 1

казват, че арбитърът трябва да бъде независим и безпристрастен. Четири фактора, които трябва да имате предвид при избора на кандидат.¹⁹

1.4.6. Арбитражно изслушване

Арбитражите обикновено включват едно или повече изслушвания пред трибунал, където адвокатите на страните представят аргументи и подлагат на кръстосан разпит свидетелите и експертите на другата страна. Изслушванията могат да продължат от половин ден до много седмици или дори месеци, в зависимост от засегнатите въпроси. По време на арбитражното изслушване всяка страна представя доказателства чрез свидетелски показания и документи, които могат да бъдат стенографски записани. Строгите правила за доказване обикновено не се прилагат. Въпреки че изслушването е донякъде неформално, то се провежда по редовен начин с възможност за въстъпителни и заключителни изявления, кръстосан разпит, опровергаващи показания, писмени становища и незадължително представителство (представителят може или не може да бъде адвокат).²⁰

Целта на арбитражното изслушване е да даде на всяка страна пълна и справедлива възможност да представи своя случай пред арбитъра. По време на заседанието страната в арбитража има право да бъде изслушана, да представи доказателствен материал по спора и да разпита свидетели, явили се на заседанието.²¹

1.4.7. Арбитражно решение

Окончателното решение на арбитъра по случая се нарича „награда“. Това е като решението на съдия или жури в съдебно дело.²²

- След като арбитърът установи, че всички доказателства и аргументи на страните са представени, той закрива изслушванията. Това означава, че няма да се допускат допълнителни доказателства или аргументи. Арбитърът пише решението и го изпраща на страните, след като е готово.
- Съгласно Правилата страните се съгласяват, че арбитражното решение може да бъде вписано като решение във всеки държавен съд с компетентна юрисдикция. Това означава, че съдът може да го изпълни, както би направил всяко друго съдебно решение. Арбитърът вече не участва в делото, след като окончателното решение бъде изпратено на страните.
- Арбитражното решение предоставя правно средство за защита и обяснява причините за заключенията на арбитъра. Решението подлежи на обжалване само на тесни основания. Правната грешка, а не фактическата грешка или пристрастието, обикновено формира основата на обжалването.

¹⁹ Stadwick, J., (2013), Four factors to consider when selecting an arbitrator, <https://www.tamimi.com › law-update-articles › four-facto>. p. 1 - 2

²⁰ What is Arbitration? Processes & Steps Explained - Stewarts, (2022), <https://www.stewartslaw.com › ... › International Arbitration>, p. 1

²¹ Grenig, E. J., Scanza, M.R., Conducting the Arbitration Hearing - Chapter 9, (2013), <https://arbitrationlaw.com › c., p. 1>

²² What Happens After the Arbitrator Issues an Award, (2022), https://www.adr.org › AAA229_After_Award_Issued. p. 1 - 2

1.5. ВИДОВЕ АРБИТРАЖ

За разлика от гражданските или наказателните дела, спорът се изпраща на арбитражен съд. Трибуналет решава спора и окончателното решение не може да бъде обжалвано, което го прави задължително и за двете страни. Не са включени съдебни процедури, за да се гарантира бързо разрешаване на спорове. По-долу са различните видове арбитраж според юрисдикцията на делото:²³

- Вътрешен арбитраж,
- международен арбитраж,
- Международен търговски арбитраж,
- ad hoc арбитраж,
- Бърз арбитраж,
- Институционален арбитраж.

1.5.1. Вътрешен арбитраж

Вътрешният арбитраж е форма на алтернативно разрешаване на спорове (АРС), при която едно или повече лица са назначени да арбитражират случай, който се провежда в рамките на една юрисдикция. Решението е задължително и подлежи на съдебно изпълнение.²⁴

- Вътрешният арбитраж играе важна роля в света на бизнеса. Целта на арбитража е да осигури директен път към правосъдието, който избягва дългите и скъпи производства. Следователно решенията на арбитражните комитети обикновено не подлежат на обжалване, но вместо това националните съдилища имат само ограничено поле за преглед. Вътрешни арбитражни решения – т.е. решенията, взети в арбитражно производство със седалище в страната на арбитъра – подлежат на пряко изпълнение. Процедурата за изпълнение на вътрешните арбитражни решения е същата като за съдебните решения, което ги прави еднакви по сила и задължителни за всяко решение, постановено от национални съдилища.
- При вътрешния арбитраж и двете страни трябва да са от страната, а производството се провежда в самата държава. Вътрешен арбитраж е, когато страните са се съгласили да уредят всички спорове, възникнали в страната. Производството трябва да се проведе на местна територия и трябва да бъде в съответствие с процесуалното и материалното право на страната.

1.5.2. Международен арбитраж

Международният арбитраж е подобен на вътрешния съдебен процес, но вместо да се провежда в местен съд, той се провежда пред частни съдии, известни като арбитри. Това е консенсусно, неутрално, обвързващо, частно и приложимо средство за

²³ Arbitration - types and significance - iPleaders, (2021), <https://blog.iplayers.in › arbitration-type-significance>

²⁴ Domestic Arbitration | Comprehensive Support - Konrad, (2022), <https://www.konrad-partners.com ›, p. 1>

международно разрешаване на спорове, което обикновено е по-бързо и по-евтино от вътрешните съдебни производства. За разлика от вътрешните съдебни решения, международните арбитражни решения могат да бъдат изпълнени в почти всяка страна по света, което прави международния арбитраж водещ механизъм за разрешаване на международни спорове:²⁵

- Международният арбитраж понякога се нарича хибридна форма на международно разрешаване на спорове, тъй като съчетава елементи от гражданскоправна процедура и обичайно правна процедура, като същевременно позволява на страните значителна възможност да проектират арбитражната процедура, чрез която техният спор ще бъде разрешен. Международният арбитраж може да се използва за разрешаване на всеки спор, който се счита за "арбитражен", термин, чийто обхват варира в различните държави, но който включва повечето търговски спорове.
- Компаниите често включват международни арбитражни споразумения в търговските си договори с други фирми, така че ако възникне спор по отношение на договора, те са длъжни да арбитражат, а не да се съдят в традиционните съдебни спорове. Арбитражът може да се използва и от две страни за разрешаване на спор чрез това, което е известно като „споразумение за подаване“, което е просто арбитражно споразумение, което се подписва след като вече е възникнал спор.

1.5.3. Международен търговски арбитраж

Международен търговски арбитраж може да се разбира като арбитраж, който се провежда поради спор, произтичащ от търговски договор, при който една от страните пребивава в чужда държава или е чужд гражданин; или основният управителен комитет на асоциация, компания или организация от физически лица се контролира от чуждестранни лица. Международният търговски арбитраж е частен процес за разрешаване на спорове, при който страните от различни държави избират споровете им да бъдат решени от един или повече арбитри, без да се намесват съдилищата на определена държава.²⁶

1.5.4. Ad-hoc арбитраж

Арбитражът ad hoc се отнася до случаите, когато страните по взаимно съгласие изберат арбитраж за разрешаване на спора. Това е най-честата форма на арбитраж, който се използва поради разумни разходи и подходяща инфраструктура. Арбитражът се провежда без институционална процедура, тоест не е в съответствие с правилата на арбитражна институция. Страните имат възможност да изберат правилата и процедурата, които да следват. Тази форма на арбитраж може да се използва за международни търговски сделки и вътрешни спорове. Юрисдикцията е от изключително значение, тъй като повечето въпроси се решават в съответствие с приложимото право по отношение на седалището на арбитража. Арбитраж ad hoc е всеки арбитраж, в който страните не са избрали институция, която да администрира арбитража. Това предлага на

²⁵ What Is International Arbitration? (2022), <https://www.international-arbitration-attorney.com> ›, p. 1

²⁶ Gualtier, S., 2021, International Commercial Arbitration, <https://www.nyulawglobal.org> › p. 1 - 2

страните гъвкавост по отношение на провеждането на арбитража, но по-малко външна подкрепа за процеса.²⁷

1.5.5. Ускорен арбитраж

Ускореният арбитраж може да се разглежда като ефективно решение на проблемите, свързани със закъсненията и отнемашите време процедури в други форми на арбитраж. Не включва никаква отнемаща време процедура и поддържа основната цел или арбитраж, т.е. уреждане на спор в кратък период от време. Ускореният арбитраж има определен срок от шест месеца. Арбитърът използва само писменото представяне и за разлика от други форми на арбитраж, един арбитър е достатъчен за разрешаване на спора. Ускореният арбитраж може да се определи като цялостен арбитражен процес, съкратен в по-кратък период за по-бързо разрешаване на спора. Условието за прилагане на ускорен арбитраж варира във всяка юрисдикция и арбитражна институция, но по-специално общото им е, че се прилагат, когато спорната сума не надвишава определен праг.²⁸

1.5.6. Институционален арбитраж

При институционалния арбитраж страните са свободни да изберат конкретна арбитражна институция в самото арбитражно споразумение. Ръководният орган на институцията или страните могат да назначат един или повече арбитри от предварително съгласувана група от арбитри. Институцията избира един или повече арбитри, които притежават предписаните умения и опит, приложими в даден случай, когато страните не назначават сами арбитър. От друга страна, ако страните решат сами да назначат такъв, те могат да изберат от списъка, предоставен от институцията. Институционален арбитраж е този, при който специализирана институция се намесва и поема ролята на администриране на арбитражния процес.²⁹

1.6. ПРЕДИМСТВА НА АРБИТРАЖА

В бизнеса, партньорствата и инвестиционните сделки мнозина не очакват бъдещи съдебни спорове. Когато обаче възникне спор, има много възможности за разрешаването му. Арбитражът по същество е платен частен процес, с други думи, метод за разрешаване на спорове без да се стига до съд.³⁰

1.7. ДРУГИ ФОРМИ НА АЛТЕРНАТИВНО РАЗРЕШАВАНЕ НА СПОРОВЕ

В допълнение към арбитража съществуват следните форми на алтернативно разрешаване на спорове:³¹

²⁷ Ad hoc arbitration - an introduction to the key features of ad hoc arbitration, (2022), <https://www.lexisnexis.co.uk › legal › guidance › ad-hoc-> p. 1 - 2

²⁸ Chahine, H. J., (2020), Fast track arbitration: a time-efficient procedure that could hinder the award, <https://blog.jusmundi.com › f.>, p. 1

²⁹ Institutional vs. 'ad hoc' arbitration - Pinsent Masons, (2021), <https://www.pinsentmasons.com › Out-Law › Guides>, p. 1

³⁰ The Advantages and Disadvantages of Arbitration - SAC, (2022), <https://www.sacattorneys.com › Articles>, p. 1 - 2

³¹ What Are The Four Types Of Alternative Dispute Resolution, (2021), <https://brittontime.com › what>.

- Независими преговори,
- посредничество,
- Помирение.

1.7.1. Самостоятелни преговори - Independent negotiation

Страните в преговорите могат да постигнат своите интереси или цели без помощта на другата страна. Тоест, преговарящият се фокусира върху лични интереси или цели, независимо от интересите или целите на другите страни.³²

Две или повече страни могат да влязат в преговори, за да постигнат компромис, който да удовлетворява всички. Този тип алтернативно разрешаване на спорове обикновено е по-малко формално от арбитража или медиацията и не включва обективна трета страна.³³

1.7.2. Посредничество - Mediation

Медиацията, наричана още фасилитация, оставя контрола върху резултата на страните. Безпристрастният медиатор помага на страните да се опитат да постигнат взаимно приемливо решение на спора. Страните контролират съдържанието на дискусиите и всяко постигнато споразумение. Типичната сесия започва, като всяка страна разказва своята история. Медиаторът ги изслушва и им помага да идентифицират проблемите в спора, като им предлага варианти за разрешаване и им помага да намерят решение.³⁴

1.7.3. Помирение - Conciliation

Помирението обикновено се използва за работни ситуации, а не за търговски спорове. Помирението е задължителен процес, преди дадено лице да поиска да кандидатства пред Трибунала по труда. Помирителят обсъжда въпросите и се опитва да помогне на страните да постигнат споразумение, като често дава мнението си след оценка на ситуацията и различните аргументи. Тяхното мнение може да помогне за постигане на споразумение или за решаване на спора.³⁵

Помирението означава „привеждане на противопоставящите се страни или лица в хармония за разрешаване на спор. Освен търговски сделки, помирителният механизъм е приет и за разрешаване на различни видове спорове като трудови спорове, услуги, антимонополни въпроси, защита на потребителите, данъци, акцизи и др.³⁶

³² Gordon, J., (2022), Dependence Level in Negotiation, <https://thebusinessprofessor.com> › dependence-level-in-ne. p. 1

³³ What Are The Four Types Of Alternative Dispute Resolution, (2021), <https://brittontime.com> › what, p. 1

³⁴ Law, M., (2020), Types of ADR - Alternative Dispute Resolution | Miller Law Firm <https://millerlawpc.com> › Legal Topics, p. 2

³⁵ What Are The Four Types Of Alternative Dispute Resolution, (2021), <https://brittontime.com> › what, p. 3

³⁶ Conciliation As A Process To Resolve Business Disputes, (2016), <https://blog.ipleaders.in> › con. p. 1

РАЗДЕЛ ВТОРИ: АРБИТРАЖНО СПОРАЗУМЕНИЕ

2.1. ОПРЕДЕЛЯНЕ НА АРБИТРАЖНО СПОРАЗУМЕНИЕ

Арбитражното споразумение е споразумение на страните да предадат на арбитраж всички или определени спорове, които са възникнали или могат да възникнат между тях във връзка с определено правоотношение, независимо дали то е договорно или не. Арбитражното споразумение може да бъде под формата на арбитражна клауза в договор или под формата на отделно споразумение. Арбитражното споразумение е в писмена форма. Споразумението е писмено, ако се съдържа в документ, подписан от страните, или в размяна на писма, телекси, телеграми или други телекомуникационни средства, които осигуряват запис на споразумението, или в размяна на искиви молби и защита в което съществуването на споразумение се твърди от една страна, а друга не го отрича. Позоваването в договор на документ, съдържащ арбитражна клауза, представлява споразумение за арбитраж, при условие че споразумението е в писмена форма и позоваването прави тази клауза част от договора.³⁷

2.1.1. Цел на арбитражните споразумения

Целта на арбитражното споразумение е да направи процеса на спорове по-бърз и по-достъпен от съдебния спор. Случаите са представени по-малко формално, отколкото съдебните процедури. Има обаче предимства и недостатъци при подписване на арбитражно споразумение, с които трябва да сте наясно.³⁸

Целта на арбитражното споразумение е да определи специфичните условия и изисквания на арбитража, включително как ще бъде намерен арбитърът, кои арбитражни правила ще се прилагат, броя на арбитрите и мястото, където ще се проведе арбитражът. Целта на арбитражното споразумение е да ограничи съдебните разходи и да запази поверителността на споровете.³⁹

2.1.2. Предимствата на подписването на арбитражно споразумение

Арбитражните споразумения имат няколко различни предимства. Независимо от бизнеса, в който практикувате, можете да се възползвате от включването на арбитражна клауза в договора. Това са предимствата на подписването на арбитражно споразумение:⁴⁰

- ✓ Избягва враждебността на гражданския съд,
- ✓ По-евтино от гражданско съдебно дело,
- ✓ Резолуциите обикновено са по-бързи,
- ✓ Процесът е по-гъвкав от съдебния процес,
- ✓ Производствата не са публични,

³⁷ Article 7 - Definition and form of arbitration agreement - UiO, (2021), <https://www.jus.uio.no> > html

³⁸ II. The Arbitration Agreement - Konrad Partners, (2022), <https://www.konrad-partners.com> > p. 1

³⁹ What is an Arbitration Agreement? (2022), <https://www.iowafirm.com> > p. 1

⁴⁰ Arbitration Agreement Form | Create a Free Free Arbitration Agreement, Templates, (2020), <https://legaltemplates.net> > form, p. 6 - 7

- ✓ Правилата за доказване не се прилагат,
- ✓ Страните могат взаимно да се договорят за арбитър.

2.1.3. Недостатъци на подписването на арбитражно споразумение

Съществуват обаче недостатъци, свързани с арбитражните споразумения. Най-добре би било да ги обсъдите и как ви влияят с арбитражен адвокат:⁴¹

- ✓ Не винаги равностойно поле за игра,
- ✓ Обективността е под въпрос,
- ✓ Процесът не винаги е прозрачен,
- ✓ Арбитражните разходи растат,
- ✓ Решенията могат да се вземат въз основа на спекулации,
- ✓ По-малко възможности за обжалване на решението.

2.2. ВИДОВЕ АРБИТРАЖНИ СПОРАЗУМЕНИЯ

Има три вида арбитражни споразумения и това:⁴²

- Арбитражна клауза,
- Договори за подаване / арбитражни актове,
- Арбитражен договор инкорпориран чрез препратка.

2.2.1. Арбитражна клауза

Арбитражната клауза е клауза в договор, която изисква страните да разрешат споровете си чрез арбитражен процес. Въпреки че такава клауза може или не може да уточнява, че арбитражът се провежда в рамките на определена юрисдикция, тя винаги ангажира страните с някаква форма на разрешаване извън съдилищата и следователно се счита за вид клауза за избор на форум.⁴³

2.2.2. Споразумения за представяне / арбитражни актове

Споразумението за подаване предвижда препращане на спорове към арбитраж. Споразумението за подаване може да се използва при обстоятелства, при които страните не са включили преди това клауза за разрешаване на спорове в споразумението си и/или може да се използва за заместване и заместване на предишни споразумения за разрешаване на спорове. Може да има обстоятелства, при които страните в производството, което в момента е пред съда, считат за подходящо да отнесат въпроса

⁴¹ Arbitration Agreement Form | Create a Free Free Arbitration Agreement, Templates, (2020), <https://legaltemplates.net › form>, p. 8

⁴² 3 Types of Arbitration in UAE | Arbitration Agreements & Clauses, (2013), <https://www.tamimi.com › kn>, p. 1

⁴³ 3 Types of Arbitration in UAE | Arbitration Agreements & Clauses, (2013), <https://www.tamimi.com › kn>, p. 1

до арбитраж. Тези примерни споразумения могат да се използват за препратка към текущи арбитражни производства.⁴⁴

2.2.3. Арбитражно споразумение, включено чрез препратка

Въпросът дали арбитражна клауза, включена „чрез позоваване“, трябва да се счита за валидна и обвързваща между страните, беше и все още е централен за оживен дебат в повечето европейски юрисдикции. Традиционно съдебната практика прави разлика между две категории арбитражни споразумения, включени чрез препратка, по отношение на които съдилищата са възприели различен подход.⁴⁵

2.3. ХАРАКТЕРИСТИКА НА АРБИТРАЖНОТО СПОРАЗУМЕНИЕ

Формирането на арбитражно споразумение възниква, когато две страни сключат споразумение и в което споразумението посочва, че всеки спор, възникнал между страните, трябва да бъде решен без да се стига до съд с помощта на лице, което би било неутрално лице, а трета страна, назначена от двете страни, известна като арбитър, която ще действа като съдия. Така назначеният арбитър е трябвало да бъде споменат предварително в споразумението, което са направили. Те трябва също така да посочат кой да избере арбитъра, вида на спора, който ще бъде решен от арбитража, мястото, където ще се проведе арбитражът. Освен това, те трябва да уточнят другите видове процедури, споменати или които трябва да се изискват в хода на арбитражното споразумение.⁴⁶

2.3.1. Основи на арбитражно споразумение

Трябва да има спор, който трябва да се случи, само тогава договорът ще бъде валиден. Наличието на спор между страните е съществено условие за изпълнение на договора. Когато страните вече са уредили спора, в никакъв случай не могат да се позовават на арбитражната клауза за недействителност на споразумението.⁴⁷

2.3.2. Общи елементи на арбитражно споразумение

По-долу са някои от общите елементи, включени в арбитражно споразумение, което обикновено не се счита за съществен елемент, но ще бъде включено, ако страните желаят да бъде споменато в споразумението.⁴⁸

Наличието на спор между страните е съществено условие за изпълнение на договора. Друго важно значение е писменият договор. Споразумението, свързано с арбитража, винаги трябва да бъде в писмена форма.⁴⁹

⁴⁴ ACICA Sample Submission Agreements - Australian Centre for International Commercial Arbitration, (2021), <https://acica.org.au> > acica-sample-submission-agreements, p. 1

⁴⁵ Villani, A., (2015), Arbitration Clauses Incorporated by Reference: An Overview of the Pragmatic Approach Developed by European Courts, <http://arbitrationblog.kluwerarbitration.com> >, p. 1

⁴⁶ Significance of the Arbitration agreement - iPleaders, (2020), <https://blog.iplayers.in> > significance-of-the-arbitration-a.

⁴⁷ Arbitration agreement and its attributes. | VIA Mediation Centre, (2021), <https://viamediationcentre.org> > readnews > MzIz > Arbitr. p. 3 - 4

⁴⁸ Arbitration agreement and its attributes. | VIA Mediation Centre, (2021), <https://viamediationcentre.org> > readnews > MzIz > Arbitr. p. 5

2.3.3. Важни разпоредби в арбитражното споразумение

В арбитражното споразумение има няколко важни разпоредби, които са:⁵⁰

- Писмено споразумение - Както е посочено като основно изискване, трябва да има писмено споразумение. Всяко споразумение трябва да бъде под формата на писмен документ или дори под формата на всякакъв вид комуникация, независимо дали тези комуникации се осъществяват чрез телеграми, телекс или дори други предоставени телекомуникационни устройства. че трябва да има запис на комуникацията.
- Назначаване на арбитри - Арбитърът може да бъде назначен по преценка на страните по споразумението. В случай, че страните не успеят да вземат решение относно назначаването на арбитър, то се сезира пред главния съдия, в случай на вътрешен арбитраж, и до главния съдия на Върховния съд, в случай на международен търговски арбитраж.
- Временни облекчения - Искът за облекчение може да бъде поддържан въз основа на prima facie доказателства, че има споразумение за арбитражно производство. Страните, ако желаят, могат да се обърнат към съда преди началото на арбитражното производство или дори след постановяване на арбитражното решение, но преди неговото изпълнение. По искане на страните трибуналет може да нареди на страната да предприеме такива временни мерки, каквито сметне за подходящи и необходими във връзка с предмета на спора.
- Окончателност на арбитража - Решението, постановено от арбитъра, е окончателно и задължително за страните, подписали споразумението. Веднага след като решението бъде взето от съда, то ще влезе в сила.
- Обжалване – Ако страните не са доволни от решението на арбитрите, подлежи на обжалване срещу заповедта за предоставяне или отказ за предоставяне на облекчение, както и срещу отказа за отмяна на наградата. Може да се обжалва и разпореждането на трибунала, с което се приема молбата за уважаване или отказ да се издаде временна мярка. Няма обаче разпоредба за обжалване на назначаването на арбитър.

ЧАСТ ТРЕТА: ПРОВЕЖДАНЕ НА АРБИТРАЖНОТО ПРОИЗВОДСТВО

3.1. АРБИТРАЖНА ПРОЦЕДУРА

Арбитражната процедура започва на датата, на която искането този спор да бъде отнесен до арбитраж е получено от другата страна.⁵¹

Арбитражите обикновено имат за цел да рационализират процеса и да намалят разходите в сравнение с уреждането на спор в съда. Арбитражът обикновено се счита за

⁴⁹ Significance of the Arbitration agreement - iPleaders, (2020), <https://blog.ipleaders.in/significance-of-the-arbitration>. p. 1 - 2

⁵⁰ Arbitration agreement and its attributes. | VIA Mediation Centre, (2021), <https://viamediationcentre.org/readnews/MzIz/Arbitr>. p. 8

⁵¹ How are arbitral proceedings conducted - iPleaders, (2020), <https://blog.ipleaders.in/Arbitration-Act>

по-неформален от съдебния спор и обикновено има за цел да предостави по-прецизен, икономичен и рентабилен метод за разрешаване на потенциални правни спорове.⁵²

3.2. СЪПКИ В АРБИТРАЖНОТО ПРОИЗВОДСТВО

Арбитражната процедура има пет основни стъпки:⁵³

- Подаване и стартиране. Едната страна подава искане за арбитраж, което започва процеса.
- Избор на арбитър. И двете страни работят, за да изберат арбитър, за когото могат да се споразумеят и който може да отговори на техните нужди въз основа на естеството на техния спор.
- Предварително изслушване. Страните се срещат, за да обсъдят въпроси по същество, обмен на информация, списъци на свидетели и др. Обмен и подготовка на информация. Страните споделят информация и арбитрите се справят с всички свързани предизвикателства.
- Изслушвания. Страните представят доказателства и показания пред арбитъра. При необходимост страните предоставят допълнителна информация на арбитъра.
- Присъда. Арбитърът взема решение (решение) и приключва делото.

ЧАСТ ЧЕТВЪРТА: ИЗПОЛЗВАНЕ НА АРБИТРАЖ ПРИ ФИНАНСОВИ СПОРОВЕ

4.1. ХАРАКТЕРИСТИКА НА АРБИТРАЖА ПРИ ФИНАНСОВИ СПОРОВЕ

Нарастващата сложност и сложност на финансовите пазари и финансовите продукти изискват по-голямо разнообразие и по-сложни методи за разрешаване на спорове при трансгранични банкови и финансови транзакции. През последните години се наблюдава нарастване на използването на арбитраж във финансовия сектор. Арбитражът понякога се счита за по-подходящ за разрешаване на спорове в някои индустриални сектори, отколкото в други. Въпреки че отдавна се използва в корабоплаването, застраховането и строителството, традиционно е по-малко популярен сред банки и други финансови институции.⁵⁴

Финансовите институции като търговски страни, в допълнение към ролята си в предоставянето на кредити, често участват в търговски сделки като всяко друго корпоративно образувание. Те купуват продукти, предоставят услуги, инвестират в дялове в други компании, съгласяват се да участват в съвместни проекти с други финансови или нефинансови субекти, намаляват дългосрочните си вземания или издават

⁵² Arbitration Rules and Procedures - FindLaw, (2016), <https://www.findlaw.com> > adr, p. 1

⁵³ Daniel F. Q., (2020), What is Arbitration? Processes & Steps Explained - Stewarts, <https://www.stewartslaw.com> >, p. 1

⁵⁴ Use of arbitration in finance disputes | Ashurs, (2021), <https://www.ashurst.com> > qu., p. 1

акции на обществеността, като всички те са нормални бизнес транзакции които не включват особености, уникални за банкирането.⁵⁵

Продължаващата глобализация на финансовия пазар означава, че страни от нови юрисдикции все повече участват в трансгранични транзакции. Тези страни могат да откажат да представят бъдещи спорове в съдилищата, където по-голямата част от финансовите спорове са били разрешавани исторически. Арбитражът може да бъде резултат от компромис между страни, които не приемат рисковете от съдебни спорове в съдилищата под юрисдикцията на другата страна. Освен това финансовите институции и други заинтересовани страни са станали по-предпазливи по отношение на усложненията, свързани с изпълнението на съдебни решения по-далеч. Следователно изглежда, че възходът на арбитража е до голяма степен свързан с перспективата за получаване на награда, която ще бъде призната на местата, където се намират активите.⁵⁶

4.1.1. Причини за използване на арбитраж при финансови спорове

Причините за използването на арбитража като средство за разрешаване на спорове във финансовия сектор включват:⁵⁷

- сравнителната лекота, с която арбитражното решение може да бъде изпълнено, което може значително да намали риска от изпълнението, често свързан със страните от нововъзникващите пазари;
- осигуряване на неутрален форум (където алтернативата би била ненадеждни местни съдилища);
- по-голямата окончателност на арбитража с ограничени права за обжалване;
- възможността за запазване в тайна на съществуването на спора и неговите подробности;
- фактът, че арбитражните споразумения и процедури могат да бъдат съобразени с обстоятелствата на конкретна сделка или бизнес
- Арбитражът предлага голяма гъвкавост на своите потребители. За да постигнете успех в арбитража, е важно да направите правилния избор, както в арбитражните споразумения, така и в арбитражните процедури, които следват – избори, които отговарят на нуждите на конкретната финансова сделка.

4.1.2. Бъдещето на арбитража във финансовия сектор

Финансовите институции оценяват способността на националните съдилища бързо да се разпореждат с искове, които имат малко основания или изгледи за успех, или които са безспорни искове за дългове, чрез сравнително бързи и евтини процеси, като

⁵⁵ Blogger, G., (2018), Arbitration in banking and finance deconstructed - LexisNexis, <https://www.lexisnexis.co.uk> › p. 1

⁵⁶ Banking and finance arbitration on the rise – a trend to follow? (2013), <https://www.financierworldwide.com> › p. 1

⁵⁷ Freeman, J., Fisher, L., (2022), The rise and rise of Arbitration in banking and finance disputes, <https://www.allenoverly.com> › en-gb › global › publications, p. 1 - 2

съкратено или неприсъствено решение. В исторически план това е една от основните причини финансовите институции да предпочитат съдебния спор пред арбитража.⁵⁸

Финансовите институции традиционно предпочитат съдебните спорове като средство за разрешаване на техните договорни спорове. Въпреки това, има ситуации, в които финансовите институции може да пожелаят да изберат арбитраж за определени видове транзакции, особено в светлината на последните развития в арбитражния процес, предназначени да направят арбитража по-привлекателен за банковата общност. Освен това финансовите институции са все по-наясно със защитите, налични съгласно инвестиционните договори в случай на действия на правителството, които се отразяват неблагоприятно на техните инвестиции.⁵⁹

4.2. АРБИТРАЖ В МЕЖДУНАРОДНОТО БАНКИРАНЕ И ФИНАНСИ

4.2.1. Основни характеристики на арбитража в международното банкиране и финанси

Международният арбитраж е независим механизъм за разрешаване на спорове. В този процес искове, произтичащи от значителни договорни проблеми, се разрешават от назначени от страните арбитри. Процесът и функционирането на международния арбитраж не е свързан с никоя държава или правителство. Арбитрите, които са избрани от страните, имат правомощието да вземат решение, като прилагат съответното право, което е избрано от страните. Предвид глобализацията на кредитирането и други услуги, предлагани от банките, повече юрисдикции участват в трансгранични транзакции и разрешаването на трансгранични спорове е неизбежно.⁶⁰

В исторически план финансовите институции са предпочитали да разрешават спорове пред национални съдилища в установени финансови центрове, като избягват не само съдилищата на нововъзникващите пазари, но и арбитражните места. Глобалната финансова криза от 2008 г. значително промени представата на финансовите институции за стойността на арбитража. Кризата доведе до увеличаване на исковете между и срещу финансови институции. Освен това затягането на коланите след кризата внесе нова строгост в спорното управление на разходите. По този начин финансовите институции гледат по нов начин на арбитража като алтернативно средство за разрешаване на спорове.⁶¹

Финансовите институции са все по-отворени за арбитраж поради променящата се (и често все по-строга) регулаторна среда и последствията, пред които са изправени банковите и финансовите институции след глобалната финансова криза, която доведе до „безпрецедентна вълна от искове от и срещу финансови институции, както и между тях.“⁶²

⁵⁸ Arbitration of banking and financial disputes | Practical Law, (2021), <https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com> >

⁵⁹ Arbitration and financial institutions - Freshfields Bruckhaus, (2022), <https://www.freshfields.com> > p. 1

⁶⁰ Alamdari, H. B., (2016), The emerging popularity of international arbitration in the banking and financial sector – Is this a fashionable trend or a viable replacement? <https://sas-space.sas.ac.uk> >, p. 17 -20

⁶¹ International Arbitration by Financial Institutions - Thompson, (2021), <http://www.thompsonhine.com> > uploads > doc, p. 3 - 4

⁶² Financial institutions and international arbitration, (2021), <https://www.nortonrosefulbright.com> >

4.2.2. Финансови институции и международен арбитраж

Финансовите институции, които традиционно предпочитат съдебни спорове в избрани юрисдикции, са все по-отворени за използването на международен арбитраж за трансгранични банкови и финансови спорове. Мнозинството предпочитат използването на институционален арбитраж поради неговите установени процедурни правила и доказана способност за справяне със сложни спорове с висока стойност.⁶³

Финансовите институции са склонни да използват международен арбитраж, когато: сделката е особено сложна; съображения за поверителност; страната по договора е държавно лице; или другата страна е в юрисдикция, където изпълнението на арбитражно решение е по-лесно от изпълнението на съдебно решение. Финансовите институции изразяват следните основни предпочитания, когато избират международен арбитраж.⁶⁴

4.3. ПРИЧИНИ ЗА ПРИЕМАНЕ НА МЕЖДУНАРОДЕН АРБИТРАЖ В БАНКОВИТЕ ИНСТИТУЦИИ

Банките и финансовите институции предпочитат арбитража като средство за разрешаване на международни спорове поради тези причини, които включват:⁶⁵

- финансовите спорове обикновено включват преки искове за плащане и не включват сложни правни въпроси или установяване на факти, като последното е по-подходящо за арбитраж;
- арбитражът не предвижда възможност за неприсъствени решения или съкратени решения и в резултат на това арбитражът не е толкова ефективен и икономически ефективен, колкото съдебното производство;
- споровете относно юрисдикцията на трибунала могат да доведат до ненужни забавяния;
- арбитражите са склонни да вземат по-справедливи решения от съдиите;
- гъвкавостта на арбитражния процес създава правна несигурност;
- банките оценяват преразглеждането на решенията на висши съдилища при обжалване;
- арбитражът може да позволи ненужно обширно производство на документи (особено в сравнение с гражданските съдилища);
- арбитражът е проблематичен при многостранни спорове;
- арбитражната поверителност означава, че процедурата причинява по-малко неудобства на длъжника; и
- наградите имат ограничена прецедентна стойност.

⁶³ Stothard, P., (2017), Financial institutions and international arbitration, <https://www.nortonrosefulbright.com> ›, p. 1

⁶⁴ Salomon, C., (2016), What Financial Institutions Think Of Int'l Arbitration, <https://salomonarbitration.com> › uploads › 2020/11, p. 1

⁶⁵ Sheppard, A., (2009), Arbitration of International Financial Disputes, <http://arbitrationblog.kluwerarbitration.com> ›, p. 1

1.1. 4.4. ПОКАЗАТЕЛИ ЗА АРБИТРАЖА В БАНКОВИЯ И ФИНАНСОВИЯ СЕКТОР

Международен център за решаване на инвестиционни спорове (ICSID), арбитражна институция на Светска банка, публикува своята годишна статистика на арбитража:⁶⁶

- Статистиката показва дека, в периода от първия случай, регистриран през 1972 година, до 31 декември 2021 година, има регистрирани 869 случая на арбитраж и помиряване според Конвенцията на ICSID и правилата за допълнителни средства.
- През 2021 година са регистрирани 66 нови случая. По-големият дял от тези нови случаи (т.е. 58%) продължава да включва избора на поднесени според двустранни инвестиционни договори (BITs). Случаите донесени според Договор за енергийна повелба (ECT), многостранен договор за защита на енергийните инвестиции, съчиняват 8% от случаите, регистрирани през 2021 година.
- Енергията и минното дело напускат водещите сектори за спорове, граждански дела и телекомуникационни дела във възход
- По отношение на разпределителния сектор енергийният и минният сектор продължават да доминират с общо 47% от последните дела, следвани от строителни спорове (16,5%) и телекомуникации (11%). Споровете в последните два сектора се увеличават в сравнение със средната им историческа стойност.
- Данните разкриват относителна историческа стабилност в балансираното разрешаване на дела между инвеститор и държава. В 31% през 2021 г. трибуналът е приел поне един от исковете на инвеститора, 33% от приключените дела са били отхвърлени (или по същество, или според компетентността), докато останалите 36% от делата са били прекратени по различни причини. В същото време статистическите данни декларират полезността на настоящата неутрална система за разрешаване на спорове, предвидена от съществуващите инвестиционни договори, което води до изискването за нуждите на съществуваща многостранна инвестиционна съдебна система..
- Във връзка с половото и географското разнообразие на арбитражите, подателите изискват малко подобрене в половото разнообразие, но въпреки това значителен път за постигане на равенство между половете: жените твърдят, че само 27% от арбитражите, членовете на административните комитети и помирителите, назначени през 2021 г. година.
- Географската разновидност има 43% от арбитражите, членовете на административния комитет и помирителите достигат от Западна Европа и 20% от Северна Америка.

⁶⁶ World Bank Arbitration Statistics, (2022), <https://www.cms-lawnow.com> ›, p. 1

4.5. РЕШАВАНЕ НА ФИНАНСОВИ БИЗНЕС СПОРОВЕ ЧРЕЗ АРБИТРАЖА

Хората или компаниите, участващи в какъвто и да е бизнес днес, трябва да знаят нещо за системата за разрешаване на спорове. Разрешаването на спорове е много скъпо, отнема време и е разочароващо. Въпреки това, правилното планиране ще помогне за увеличаване на финансовия риск, ще позиционира бизнеса по подходящ начин за благоприятно разрешаване на спора и ще увеличи финансовата експозиция. Разрешаването на частични спорове днес се разрешава, както следва:⁶⁷

- (1) доброволно договаряне и уреждане или работа;
- (2) съдебни спорове в държавните или федералните съдилища;
- (3) Медия или
- (4) Арбитраж.

4.5.1. Предложения от решението на финансовия бизнес спорове с арбитраж

В един все по-глобализиран свят на сложни търговски взаимоотношения с множество юрисдикции, основни договори и по-тясно свързани логистика, доставки и вериги за стойност, неизбежно се наблюдава рязко повишаване на нивото и значението на търговските спорове. Тази нова парадигма често разкрива границите на съдебните спорове като жизнеспособно, практично и рентабилно средство за разрешаване на спорни международни въпроси..⁶⁸

4.5.2. Видове арбитраж за разрешаване на финансови бизнес спорове

Видовете арбитраж, които страните могат да изберат, са различни:⁶⁹

- В най-простата си форма страните могат просто да се договорят за самоличността на неутрална трета страна, която ще изслуша съответните им аргументи и доказателства и ще вземе обвързващо решение. В повечето случаи обаче страните подлагат въпроса на арбитраж под егидата и съгласно правилата на една от дългогодишните организации, които съществуват по света за предоставяне на арбитражни услуги.
- Ако споразуменията на страните не предвиждат конкретни процедури за това как ще се проведе арбитражът и страните не могат неофициално да се договорят помежду си относно процедурите, повечето държави имат закони, които предвиждат обвързващи процедури за това как ще се проведе арбитражът. Повечето държави позволяват на страните да променят тези процедури по взаимно съгласие.

⁶⁷ Arbitration Is Usually Better for Business - HG.org, (2022), <https://www.hg.org › legal-articles › arbitration-is-usually->, p. 1

⁶⁸ Arbitration: the More Business Savvy, Practical International Bedfellow of Litigation, <https://www.dfdl.com › arbitr.>, (2021), p.1

⁶⁹ Arbitration of Business Disputes | Stimmel Law, (2022), <https://www.stimmel-law.com ›>, p. 1

4.5.3. Арбитражни процедури за разрешаване на финансови бизнес спорове

Компаниите, сключващи международни договори, могат да изберат да привлекат арбитри, т.е. независими експерти, избрани от страните за разрешаване на техните спорове. Предимствата пред традиционните съдебни процедури са: всеки, който решава спора, ще има по-големи технически познания по въпроса, процесът ще бъде по-гъвкав, ще се адаптира към нуждите на страните и ще бъде по-евтин. Освен това, това е неутрална процедура и решенията са лесни за изпълнение в други държави.⁷⁰

4.5.4. Търговски арбитраж

Арбитражът обикновено се използва за разрешаване на спорове между членове на търговски асоциации и между различни борси при търговията с ценни книжа и стоки. Формулярните договори често съдържат стандартна арбитражна клауза, която се отнася до конкретни правила за арбитраж. Многобройни договорености между страните в промишлеността и търговията също така предвиждат арбитраж на противоречия, произтичащи от договори за продажба на произведени стоки, условия на работа, строителни и инженерни проекти, финансови операции, агентски и дистрибуторски договорености и много други предприятия.⁷¹

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Арбитражът е чисто консенсусен метод за разрешаване на спорове. При настоящите обстоятелства страните могат да изберат да се откажат от гражданско дело, за да влязат в арбитраж, който може да разреши споровете по-бързо или по-лесно да приложи мерки като социално дистанциране.

Ключово предимство на арбитража е възможността за избор на институционални правила или *ad hoc* правила, които са подходящи за ефективно разрешаване на спорове. Търсенето на експертен арбитражен съвет е от ключово значение за определяне кой набор от институционални правила или *ad hoc* правила трябва да бъдат приети. Арбитражите позволяват на страните да калибрират правилния баланс между процесуална защита и ефективност.

Страните могат също да изберат арбитри, които са най-подходящи за разрешаване на техния спор. Арбитър с подходящ опит и познания в индустрията може значително да ускори разрешаването на спорове. Това е особено вярно за индустрии, които включват висока степен на технически познания.

Арбитражът може лесно да се извърши виртуално. Процесуалните изслушвания и съвещанията по дела вече обикновено се извършват чрез телеконференция в арбитража.

Арбитражните съдилища и институции също са по-свикнали с видеоконферентната връзка. Например, много институционални правила предвиждат, че доказателствата могат или трябва да бъдат представени чрез показания на свидетели, а не устно, и обикновено е отворено за трибунала да направи тези решения, а не просто да следва правилата за доказване, приложими в съдебното производство. Ако

⁷⁰ Six reasons for choosing commercial arbitration, (2020), <https://connectamericas.com> >, p. 1 - 2

⁷¹ Domke, M., (2022), Commercial arbitration | law - Encyclopedia Britannica <https://www.britannica.com> >, p. 1

доказателствата трябва да бъдат представени устно, те също така по-често се представят дистанционно в арбитражите, чрез видео или телефонна конференция. Следователно инфраструктурата може вече да е налице.

Арбитражът ще бъде още по-ефективен вариант предвид потенциалните натрупани дела, пред които съдилищата ще се изправят, когато отворят отново. С помощта на опитни арбитражни съветници и арбитри процесът обикновено е по-ефективен от воденето на съдебни спорове в съда - и наистина представлява по-гъвкава и леснодостъпна опция, която може да бъде от решаващо значение при настоящите обстоятелства.

Арбитражът не е непременно взаимно изключващ се от други форми на алтернативно разрешаване на спорове. Арбитрите могат да насърчават помирението, когато е подходящо, и в крайна сметка да дадат съгласие, ако страните го поискат. Съгласно някои арбитражни правила самият трибунал може дори да провежда медиация, помирение или други процедури, според случая.

За разлика от съдилищата, арбитражите обикновено са частни, което позволява поверителност (включително чувствителна информация), което може да е важно в контекста на спорове, възникващи в настоящата обстановка.

Други предимства на арбитража са, че могат да бъдат избрани арбитри със специфични познания и опит в банковото право и/или финансовите спорове и че производството може да се води на английски език.

Международният арбитраж е частен и ефективен метод за разрешаване на спорове. И това е метод за алтернативно разрешаване на спорове (ADR), обикновено доброволно избран от страните. В наши дни това е предпочитаното средство за разрешаване на спорове в международната бизнес общност.

Поверителността и доверието между противниците основават тази специална система за разрешаване на спорове в съответствие с международната търговска поверителност и нейните изисквания.

Международният търговски арбитраж е средство за разрешаване на спорове, произтичащи от международни търговски споразумения. Използва се като алтернатива на съдебния спор и се контролира предимно от условията, предварително договорени от договарящите страни, а не от националното законодателство или процедурни правила. Повечето договори съдържат клауза за разрешаване на спорове, която уточнява, че всички спорове, възникнали по договора, ще бъдат разрешавани чрез арбитраж, а не чрез съдебен спор. Страните могат да уточнят форума, процедурните правила и приложимото право към момента на договора.

Арбитражът може да бъде „институционален“ или „ad hoc“. Условията на договора ще диктуват вида на арбитража. Ако страните са се съгласили да има арбитражна институция, която да управлява спора, това е институционален арбитраж. Ако страните са определили свои собствени правила за арбитраж, това е ad hoc арбитраж. Ad hoc арбитражите се провеждат независимо от страните, които са отговорни за определянето на форума, броя на арбитрите, процедурата, която трябва да се следва, и всички други аспекти на провеждането на арбитража.

Арбитражът се счита за извънреден вид процес за разрешаване на спорове. Законът изисква съгласието за медиация да бъде записано на хартиен носител и

подписано от страните, които имат легитимната възможност да се откажат от оспорваното право. Без такова разбирателство, записано в договора, едната страна не може да отнесе въпроса до арбитраж. Законът за арбитража гласи, че арбитражният съд има правомощието, при използване на страна или външно лице, да позволи на трета страна да посредничи или да участва в арбитража, ако е включена в споразумението за намеса.

И накрая, най-важните организации, които наблюдават арбитража, особено в областта на универсалните търговски спорове, трябва да поддържат процедурите и методологията възможно най-ясни и по-малко объркващи в сравнение със съдебните спорове, за да не загубят качествени арбитражни дела. и се стремят да постигнат все по-единна, универсално справедлива уредба на международния арбитраж, за да гарантират простотата на изпълнение на арбитражни решения.

IV ИЗПОЛЗВАНЕ НА НАУЧНИТЕ И ПРАКТИЧЕСКИ РЕЗУЛТАТИ

1. Предложен модел за подобряване на възможностите за осигуряване на ефективна система за ефективна арбитражна система за разрешаване на финансови спорове.
2. Предлага се модел на система от мерки и дейности за успешното прилагане на арбитража при разрешаване на финансови спорове.
3. Предложение за дейности за използване на арбитража при разрешаване на финансови спорове.
4. Предложение за подобряване на договорните условия за арбитраж на финансови спорове между стопански организации.
5. Разработени мерки за насърчаване на арбитражната медиация и разрешаване на финансови спорове без използване на съдебно производство.
6. Предложени и планирани дейности за насърчаване на арбитража при разрешаване на финансови спорове. чрез високотехнологични комуникационни системи.
7. Методите и аспектите на арбитража при разрешаването на финансови спорове са изследвани и емпирично доказани.
8. Проведено е проучване за подобряване на координацията и сътрудничеството между компетентните органи при прилагането на арбитража при разрешаване на финансови спорове.

За постоянно наблюдение на функционирането на арбитража при разрешаване на финансови спорове, публикуваните като информация данни следва да бъдат проучени.:

- Арбитражни съдилища,
- Международен арбитраж и правни институции,
- Международни организации за наблюдение на арбитражни спорове между бизнес организации.

СПИСЪК НА ПУБЛИКАЦИИ, СВЪРЗАНИ С ТЕМАТА НА ДИСЕРТАЦИЯТА

1. Settlement of financial and banking disputes by arbitration
2. Arbitration as a means of alternative resolution of financial disputes between companies
3. Agreement to arbitrate financial disputes between companies, Macedonian International Journal of Marketing, No 15, 2022, ISSN 1857-9787

СПИСЪК НА ЛИТЕРАТУРАТА

1. ACICA Sample Submission Agreements - Australian Centre for International Commercial Arbitration, (2021), <https://acica.org.au> › acica-sample-submission-agreements,
2. Ad hoc arbitration - an introduction to the key features of ad hoc arbitration, (2022), <https://www.lexisnexis.co.uk> › legal › guidance › ad-hoc-.
3. Advantages of Arbitration Agreements in Commercial Transactions, (2021), <https://lgattorneys.com> › adva.
4. Alamdari, H. B., (2016), The emerging popularity of international arbitration in the banking and financial sector – Is this a fashionable trend or a viable replacement? <https://sas-space.sas.ac.uk> ›
5. Alert, C., (2020), Types of Final Arbitration Awards: Why the Choice Matters, <https://www.stradley.com> › a.
6. Alternative Dispute Resolution: Mediation v Arbitration, (2020), <https://lexlaw.co.uk> › ADR.
7. An introduction to international arbitration (Chapter 1), (2015), <https://www.cambridge.org> › core › books › an-introducti
8. Arbitration agreements - definition, purpose and interpretation, (2022), <https://www.lexisnexis.co.uk> ›
9. Arbitration and financial institutions - Freshfields Bruckhaus, (2022), <https://www.freshfields.com> ›
10. Arbitration - Concurrences, (2021), <https://www.concurrences.com> › dictionary › arbitration
11. Arbitration - Australian Disputes Centre, (2021), <https://disputescentre.com.au> ›
12. Arbitration | ADR Services, Inc., (2020), <https://www.adrservices.com> › services › arbitration.
13. Arbitration Agreement Law and Legal Definition | USLegal, Inc., (2021), <https://definitions.uslegal.com> ›
14. Arbitration agreement and its attributes. | VIA Mediation Centre, (2021), <https://viamediationcentre.org> › readnews › MzIz › Arbitr.

15. Arbitration Agreements: 7 Pros And Cons Of Signing One, (2021), <https://www.contractsounsel.com › arbitration-agreement>
16. Arbitration Agreement Form | Create a Free Free Arbitration Agreement, Templates, (2020), <https://legaltemplates.net › form>
17. Arbitration of banking and financial disputes | Practical Law, (2021), <https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com ›>
18. Arbitration clause, reference, deeds and submissions, (2022), <https://lawbriefcase.com › arbitration-agreement-and-deed>,
19. Arbitration Rules and Procedures - FindLaw, (2021), <https://www.findlaw.com › adr>
20. Article 7 - Definition and form of arbitration agreement - UiO, (2021), <https://www.jus.uio.no › html>
21. Article 10 - Definition and form of Arbitration Agreement - QFC, (2021), <http://qfcra-en.thomsonreuters.com ›>,
22. Arbitration hearings: Top 10 tips for junior associates, (2021), <https://delosdr.org › arbitration>.
23. Arbitration: the More Business Savvy, Practical International Bedfellow of Litigation, (2021), <https://www.dfdl.com › arbitr>.
24. Arbitration Definition & Meaning | Dictionary.com, (2020), <https://www.dictionary.com ›>
25. Arbitration of Business Disputes | Stimmel Law, (2022), <https://www.stimmel-law.com ›>,
26. Arbitration Is Usually Better for Business - HG.org, (2022), <https://www.hg.org › legal-articles › arbitration-is-usually->,
27. Arbitration | law | Britannica, (2021), <https://www.britannica.com ›>
28. Arbitration Meaning | Best 12 Definitions of Arbitration, (2021), <https://www.yourdictionary.com ›>
29. Arbitration process - Stewarts Law, (2021), <https://www.stewartslaw.com ›>
30. Arbitration Rules and Procedures - FindLaw, (2021), <https://www.findlaw.com › adr>,
31. Arbitration | Superior Court of California - County of San Diego, (2021), <https://www.sdcourt.ca.gov › sdcourt › civil2 › adr2 › arb>
32. Are banks making the most of arbitration | Ashurs, (2017), <https://www.ashurst.com › are>,
33. Article "Theory Of The Arbitration. The Perspective Of Legal Realism, (2016), <https://motieka.com › article-t>
34. Arbitration - types and significance - iPleaders, (2021), <https://blog.iplayers.in › arbitration-type-significance>
35. Banking and finance arbitration on the rise – a trend to follow? (2013), <https://www.financierworldwide.com ›>
36. Banking and Finance Disputes Drive Record International Arbitration Caseloads, (2019), <https://www.mcguirewoods.com ›>
37. Beverly Hills Contractual Arbitration Attorney - Law Offices, (2021), <https://www.atrizadeh.com › contractual-arbitration>,

38. Blogger, G., (2018), Arbitration in banking and finance deconstructed - LexisNexis, <https://www.lexisnexis.co.uk> ›
39. Chahine, H. J., (2020), Fast track arbitration: a time-efficient procedure that could hinder the award, <https://blog.jusmundi.com> › f.,
40. Code of Ethics and Arbitration Manual, Part 12: Outline of Procedure for Conduct of an Arbitration Hearing, (2021), <https://www.nar.realtor> › part-12-outline-of-procedure-for.
41. Commercial dispute resolution: arbitration | nibusinessinfo.co.uk, (2022), <https://www.nibusinessinfo.co.uk> › ... › Sales and marketing,
42. Conciliation As A Process To Resolve Business Disputes, (2016), <https://blog.ipleaders.in> › con.
43. Conduct of the Arbitration Hearing (Part 5 – Labour Management Arbitration in Canada), (2017), <https://law.missouri.edu> › con
44. Contractual Stipulation for Judicial Review and Discovery, (2014), <https://digitalcommons.law.seattleu.edu> › viewcontent,
45. Daniel F. Q., (2020), What is Arbitration? Processes & Steps Explained - Stewarts, <https://www.stewartslaw.com>
46. Definition of Arbitration, (2018), <https://www.international-arbitration-attorney.com> › defin.
47. Domke, M., (2022), Commercial arbitration | law - Encyclopedia Britannica <https://www.britannica.com> ›,
48. Dispute Resolution: The Benefits Of An Arbitration Agreement, (2022), <https://www.legalnature.com> ›
49. Domestic and international arbitration - iPleaders, (2021), <https://blog.ipleaders.in> › do.
50. Downie, S., (2021), Why is arbitration preferable in a business dispute? - Francis, <https://www.franciswilksandjones.co.uk> ›,
51. Domestic Arbitration | Comprehensive Support - Konrad, (2022), <https://www.konrad-partners.com> ›,
52. Elements of an award - Jus Mundi, (2022), <https://jusmundi.com> › wik,
53. Effective incorporation of arbitration clauses: a reminder, (2016), <https://www.walkermorris.co.uk> ›
54. Financial institutions and international arbitration, (2021), <https://www.nortonrosefulbright.com> ›
55. Freeman, J., Fisher, L., (2022), The rise and rise of Arbitration in banking and finance disputes, <https://www.allenoverly.com> › en-gb › global › publications,
56. Freeman, J., (2022), The growth of arbitration in the finance sector - Allen & Overy, <https://www.allenoverly.com> ›
57. Gordon, J., (2022), Dependence Level in Negotiation, <https://thebusinessprofessor.com> › dependence-level-in-ne.
58. Grenig, E. J., Scanza, M.R., Conducting the Arbitration Hearing - Chapter 9, (2013), <https://arbitrationlaw.com> › c.,

-
59. Gualtier, S., 2021, International Commercial Arbitration, <https://www.nyulawglobal.org> ›
 60. Haskins, J., (2022), What Is an Arbitration Agreement? What Is an Arbitration Agreement? | legalzoom.com. <https://www.legalzoom.com> ›,
 61. How are arbitral proceedings conducted - iPleaders, (2020), <https://blog.iplayers.in> › Arbitration Act
 62. ICC Examines the Use of International Arbitration by Financial Institutions, <https://www.cliffordchance.com> › dam › 2016/11,
 63. International Arbitration by Financial Institutions - Thompson, (2021), <http://www.thompsonhine.com> › uploads › doc
 64. Institutional vs. 'ad hoc' arbitration - Pinsent Masons, (2021), <https://www.pinsentmasons.com> › Out-Law › Guides,
 65. Institutional arbitration - an introduction to the key features of institutional arbitration, (2022), <https://www.lexisnexis.co.uk> ›
 66. International Trade: Resolving commercial disputes through arbitration, (2021), <https://www.walkermorris.co.uk> ›,
 67. Introduction to International Arbitration | Quickguides | Ashurst, (2021), <https://www.ashurst.com> › int.
 68. Jay E. Grenig., Rocco M. Scanza, Conducting the Arbitration Hearing - Chapter 9, (2013), <https://arbitrationlaw.com> › c
 69. Kinga, T., (2013), The Legal Relationship between the Parties and the Arbitral Institution, The Legal Relationship between the Parties and the Arbitral, <https://eltelawjournal.hu> › the.
 70. Law, M., (2020), Types of ADR - Alternative Dispute Resolution | Miller Law Firm <https://millerlawpc.com> › Legal Topics
 71. Mahdy, El M., (2014), When can an Arbitration Clause be Incorporated by Reference, <https://www.tamimi.com> › wh,
 72. Mallesons, W., (2020), IA Fundamentals | 4. International Arbitration Agreement (I), <https://www.chinalawinsight.com> › dispute-resolution › ia.,
 73. Mediation Defined: What is Mediation? - JAMS, (2022), <https://www.jamsadr.com> › m.,
 74. Qualities of an efficient arbitrator | via Mediation Centre, (2021), <https://viamediationcentre.org> › readnews › qualities
 75. Repa, K. B., Arbitration Basics, (2022), <https://www.nolo.com> › arbitr,
 76. Role of Technology in Arbitration | VIA Mediation Centre, (2022), <https://viamediationcentre.org> › readnews › MzQ4 › Role-,
 77. II. The Arbitration Agreement - Konrad Partners, (2022), <https://www.konrad-partners.com> ›
 78. Salomon, C., (2016), What Financial Institutions Think Of Int'l Arbitration, <https://salomonarbitration.com> › uploads › 2020/11,
 79. Sheppard, A., (2009), Arbitration of International Financial Disputes, <http://arbitrationblog.kluwarbitration.com> ›,
-

80. Significance of the Arbitration agreement - iPleaders, (2020), <https://blog.ipleaders.in/significance-of-the-arbitration-a>.
81. Six reasons for choosing commercial arbitration, (202), <https://connectamericas.com>.
82. Stadwick, J., (2013), Four factors to consider when selecting an arbitrator, <https://www.tamimi.com/law-update-articles/four-facto>.
83. Steps involved in Arbitration Proceedings | VIA Mediation Centre, (2021), <https://viamediationcentre.org/readnews/MjQz/Steps->.
84. Stothard, P., (2017), Financial institutions and international arbitration, <https://www.nortonrosefulbright.com>.
85. The Advantages and Disadvantages of Arbitration - SAC, (2022), <https://www.sacattorneys.com/Articles>
86. The Arbitration Agreement - Konrad Partners, (2021), <https://www.konrad-partners.com>.
87. The Arbitration Process - FindLaw, (2021), <https://www.findlaw.com/adr>
88. The Arbitration Process | Joshua M. Javits, (2021), <https://joshuajavits.com/arbitration-process>
89. The Arbitral Procedure - Konrad Partners, (2021), <https://www.konrad-partners.com>.
90. The Philosophy of Arbitration - International Journal of Business, Economics and Law, Vol. 8, Issue 4 (Dec.) ISSN 2289-1552., 2015, <https://www.ijbel.com/2016/01/law-33>
91. The Arbitration Process - FindLaw, (2016), <https://www.findlaw.com/adr>.
92. The Benefits of Arbitration for Business-to-Business Disputes, (2018), <https://www.pashmanstein.com>.
93. The two main theories of arbitration may be described as judicial andh, (2020), <https://gmatclub.com/forum/the-two-main-theories-of->
94. Tirado, J., (2014), Selecting an arbitrator: Avoiding the pitfalls - Expert Guides, <https://www.expertguides.com>,
95. Top 10 tips for drafting arbitration agreements | Global law firm, (2021), <https://www.nortonrosefulbright.com>,
96. Tran, C., (2021), When Should I Consider Arbitration in a Commercial Dispute? <https://legalvision.com.au/al>,
97. 3 Types of Arbitration in UAE | Arbitration Agreements & Clauses, (2013), <https://www.tamimi.com/kn>.
98. Types of alternative dispute resolution (ADR) methods for yourbusiness, (2021), <https://hjsolicitors.co.uk/cho>.
99. Use of arbitration in finance disputes | Ashurs, (2021), <https://www.ashurst.com/qu>.
100. Villani, A., (2015), Arbitration Clauses Incorporated by Reference: An Overview of the Pragmatic Approach Developed by European Courts, <http://arbitrationblog.kluwerarbitration.com>,
101. Visa's Chargeback Pre-arbitration Process, (2022), <https://www.chargebackgurus.com/blog/understanding>,

102. What Are The Four Types Of Alternative Dispute Resolution, (2021), <https://brittontime.com> › what.
103. What is an Arbitration Agreement? (2022), <https://www.iowafirm.com> ›
104. What is arbitration?, (2021), <https://www.adgmac.com> › w.
105. What Is an Arbitration Clause? | LegalMatc, (2021), <https://www.legalmatch.com> ›
106. What is Arbitration? Processes & Steps Explained - Stewarts, (2022), <https://www.stewartslaw.com> ›
107. What is Arbitration? Processes & Steps Explained - Stewarts, (2022), <https://www.stewartslaw.com> › ... › International Arbitration,
108. What Happens After the Arbitrator Issues an Award, (2022), <https://www.adr.org> › AAA229_After_Award_Issued
109. What Is Arbitration and How Does It Work Insureon, (2022), <https://www.insureon.com> › insurance-glossary › arbitration, p. 1
110. What is Arbitration? - WIPO, (2021), <https://www.wipo.int> › amc
111. What is Contractual Arbitration - FairClaims, (2019), <https://fairclaimshelp.zendesk.com> › en-us › articles › 360.
112. What is conciliation? - Dispute Resolution Hamburg, (2022), <https://www.dispute-resolution-hamburg.com> › information,
113. What Is International Arbitration? (2022), <https://www.international-arbitration-attorney.com> ›,
114. Wood, M., Willcocks, A., (2022), Arbitration Clause - Jus Mundi, <https://jusmundi.com> › wiki.
115. World Bank Arbitration Statistics, (2022), <https://www.cms-lawnow.com> ›

ДЕКЛАРАЦИЯ ЗА ОРИГИНАЛНОСТ И ДОВЕРИЕ

(съгласно чл. 27, ал. 2 от ЗР на ЗРАСРБ)

От Сина Хенис, магистър, докторант на самостоятелна подготовка в катедра „Финанси“ на Висше училище по застраховане и финанси (ВСУФ) – София.

Декларирам, че представеният от мен дисертационен труд на тема **„Арбитражът като форма на алтернативно разрешаване на спорове приложение му във финансови спорове“** за присъждане на образователна и научна диплома „доктор“ е оригинален труд и съдържа резултати, получени от моите изследвания, с подкрепа и помощ от моя ръководител.

Декларирам, че резултатите, получени, описани и/или публикувани от други учени, са правилно цитирани в библиографията, предмет на изискванията за авторско право.

Уведомен съм, че при установяване на плагиатство в представената дисертация комисията по защита има право да я отхвърли.

Декларирам, че дисертационният труд не е защитаван в други университети, институти и други висши учебни заведения за придобиване на образователна и научна диплома..

Тирана,

Декларатор:

Сина Дженис, м-р